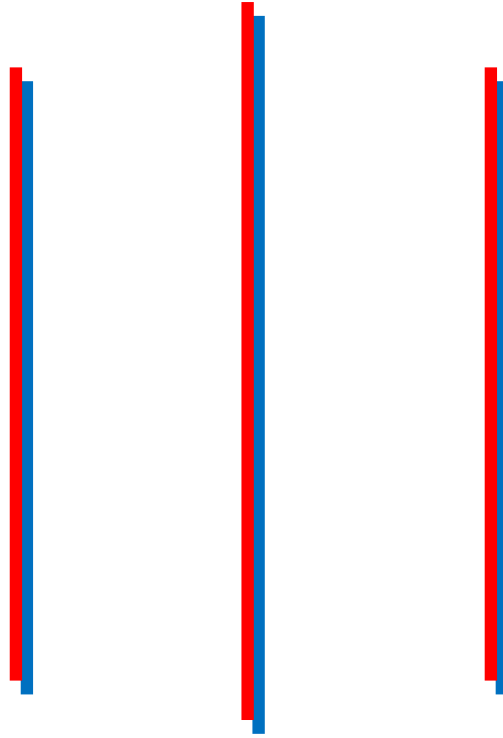

कुमाख गाउँपालिकाको

आ.व.२०८१।०८२ निति तथा कार्यक्रम बक्तव्य

मिति: २०८१।०४।२१ गते

कुमाख गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कर्णाली प्रदेश, सल्यान

आदरणीय सम्मानित गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरु,
यहाँ उपस्थित कर्मचारी लगायत अन्य महानुभावहरु !!

सर्वप्रथम,

कुमाख गाउँपालिकाको आ.ब. २०८१/०८२ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्ने यो गरिमामय गासउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा म संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र नेपाल स्थापना लगायत नेपालका राजनैतिक परिवर्तनको प्रमुख आन्दोलनका विभिन्न काल खण्डमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । त्यसैगरी नेपालमा भएका राजनीतिक परिवर्तनका विभिन्न आन्दोलनमा घाईते हुनुभएका योद्धाहरुको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । राजनैतिक आन्दोलनमा वेपत्ता हुनपुगेका र वेपत्ता पारिएका नागरिकहरुको खोजी तथा सार्वजनिक गर्न तदारुकता देखाउन संघीय तथा प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण पनि गराउन चाहन्छु ।

नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि मुलुकमा संघीयता संस्थागत भएको छ । संविधानले परिकल्पना गरेका तीनै तह संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको दोस्रो निर्वाचन सम्पन्न भएको दुई वर्षको समय व्यतित भईसकेको छ । संविधानले परिकल्पना गरेका संरचनाहरु स्थापना र क्रियाशील हुदै गएका छन् । संविधानले व्यवस्था गरेका नागरिकका मौलिकहकहरु प्रचलन गराउनुपर्ने विषय सबै सरकारहरुका दायित्वका रुपमा रहेका छन् । राजनीतिक आन्दोलनले पूर्णता पाईसकेको अवस्थामा अब जनताको आर्थिक संवृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रिय अभियानमा हाम्रो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्ने अवस्थामा हामी आईपुगेका छौं ।

अबको हाम्रो गन्तव्य गरिवी निवारणका लागि आर्थिक संवृद्धि, सुशासन, सामाजिक समावेशीकरण, समावेशी विकास, सामाजिक न्याय सहितको आयको समान वितरण हुनु जरुरी छ । यस्तो महत्वपूर्ण घडीमा हुन गईरहेको गाउँ सभाको शुभारम्भ सत्रमा सबै महानुभावहरुमा आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

भौगोलिक रुपले कठिन तर कृषि उत्पादनको हिसाबले अति राम्रो सम्भावना रहेको यस गाउँपालिका जिल्लाको उत्तरपूर्वमा रहेको गाउँपालिका हो । विभिन्न जातजातिको मिश्रित वसोवास रहेको यस गाउँपालिकामा क्षेत्री, दशनामी, दलित, ठकुरी र बाहुन जातिको बाहुल्यता रहेको छ । जाति अनुसार फरक फरक संस्कृति, भेषभूषा र परम्परागत सम्पदाहरु रहेका छन् । यी हाम्रा गाउँपालिकाका सम्पत्ति हुन् भन्ने मेरो बुझाई छ । यस्ता सम्पदाहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको परम कर्तव्य हो । नेपालको संविधानले नेपाली जनताको सार्वभौमिकतालाई संवैधानिक, कानुनी र व्यवहारिक रुपमा स्थापित गरिसकेको परिप्रेक्ष्यमा संविधान प्रदत्त हक अधिकारहरु तथा राज्य र स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरु सबै गाउँपालिका वासी समक्ष पुऱ्याउनु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो । तथ्य, तर्क र कानूनका आधारमा गाउँपालिका वासीका जायज कुराहरुको सम्बोधन गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिनुको साथै लोकप्रियताका लागि मात्र नभई जनताका लागि आवश्यकताका आधारमा कार्य गर्न सकेमा मात्र गाउँपालिका र जनप्रतिनिधीहरुको गरिमा उच्च हुनेमा दुई मत हुन सक्दैन भन्ने मेरो ठम्याई छ ।

वर्तमान युग सूचना प्रविधिको युग हो । सूचना प्रविधिको यथेष्ट उपयोगबाट आज कैयौं मुलकका साथै हाम्रै देशका स्थानीय सरकारले उल्लेख्य प्रगती हासिल गरिसकेका छन् । यस परिप्रेक्ष्यमा अबको हाम्रो विकास सूचना र तथ्यांकको विश्लेषण र अनुसन्धानमा आधारित रहेर हुनु पर्दछ । यसका लागि गाउँपालिकाको भूगोल, जनसंख्या, प्राकृतिक स्रोत साधन, संस्कृति, क्षमता र सम्भावनाहरुको तथ्यगत विवरण तयार गरी दुरुस्त राख्ने तर्फ हाम्रो ध्यान जानु पर्दछ । यसका लागि विकास र सेवा प्रवाहलाई सहजीकरण गर्ने गरि अर्पूण नीति र कानूनलाई पूर्णता दिने तथा आवश्यकता अनुसार नयाँ नीति र कानून निर्माणमा प्राथमिकता दिनु पर्दछ । गाउँपालिकाका संस्थागत संरचनालाई सक्षम र कार्यमूलक बनाउनका साथै संरचनाहरुको कार्य प्रकृति, प्रदान गर्नु पर्ने सेवा र अवस्थितिको सही विश्लेषण गर्न सक्नु पर्दछ । यसका लागि जनप्रतिनिधीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी अन्य क्षेत्रमा योग्य, विशेषज्ञ र दक्ष जनशक्ति विकास एवं परिचालन गर्न वृहत जनशक्ति योजना तर्जुमाको आवश्यकता मैले देखेको छु । गाउँपालिकाभिन्न उपलब्ध तर प्रयोग विहीन र कम प्रयोग भएका स्रोत र साधनलाई कुशलतापूर्वक परिचालन गर्नेतर्फ हाम्रो ध्यान केन्द्रित हुनु पर्दछ ।

कुमाख गाउँपालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिका संवाहक कृषि, उद्योग, पर्यटन, जलस्रोत, बहाल विटौलि, व्यापार व्यवसाय जस्ता क्षेत्रहरूको सही उपयोग नै हो । सार्वजनिक, नीजि र सहकारी क्षेत्रको समेत यस क्षेत्रमा लगानी केन्द्रित गराउनु हामी सबैको उत्तिकै दायित्व छ । यसका लागि सम्बन्धित पक्षलाई प्रेरित गर्न सक्नु पर्दछ । गाउँलाई कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउन, किसानका समस्या सम्बोधन गर्न तथा कृषि उत्पादनलाई बढावा दिन हरेक वडामा कृषि तथा पशु सेवा प्राविधिक खटाइएको छ । पशुधनमा देखिएको लम्पी स्किन महामारी नियन्त्रण गर्न सफल भइएको छ । कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीकरण र बजारीकरणका लागि पकेट क्षेत्र घोषणा गरी सो क्षेत्रमा लगानी बढाउनु जरुरी छ ।

पर्यटन उद्योग मार्फत गाउँपालिकाको आम्दानी वृद्धि गर्नका लागि ऐतिहासिक महत्वका मठमन्दिर, भाषा र संस्कृतिको संरक्षण सम्बर्धन गर्नुका साथै शहरीकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारको क्रमशः निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्दै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत, इन्टरनेट र बैंकिङ क्षेत्रमा गाउँपालिका वासीको सहज पहुँचमा महत्व दिनु आवश्यक सम्झेको छु । फोहर मैलाको उचित व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाइएको छ । कुमाख वासीलाई खानेपानीकोको सहज पहुँचका लागि बजेटमा खानेपानी योजना निर्माणलाई विशेष रूपमा लिइएको छ ।

स्थानीय सरकार आम जनताको नजिकको ढोकाको सरकार हो । यही मूलमर्मलाई ध्यानमा राखी अशक्त अपाङ्ग एवम् जेष्ठ नागरिकहरूको सामाजिक सुरक्षा भत्ता उहाँहरूकै वडा वडामा वितरण गरिदै आएको छ । यसै गरेर जेष्ठ नागरिकहरूलाई घरघरमै स्वास्थ्य परीक्षण एवम् औषधि उपचारको ब्यवस्था समेत गरिने छ ।

शिक्षा क्षेत्रको विकास नभै गाउँपालिका वासीको उत्थान हुन नसक्ने भएकाले गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूमा रिक्त शिक्षक दरवन्दी मिलान तथा पदपूर्ती गर्ने, विद्यार्थी संख्या अत्यन्त न्यून भएका विद्यालयहरू एक आपसमा समायोजन गर्दै जाने, विद्यालयको भौतिक संरचनामा सुधार गर्ने, सबै विद्यालयमा क्रमशः इन्टरनेटको सुविधा पुऱ्याउने कार्य विशेष प्राथमिकतामा छ । गाउँका सबै विद्यालयमा विज्ञ सहितको टिमले अनुगमन तथा कक्षा ८ मा एकीकृत परीक्षा प्रणाली लागु गरिएको छ । यस आ. व. मा टिनको छाना जीर्ण भएका विद्यालयमा नयाँ टिनको छाना परिवर्तन गर्ने, खानेपानीको व्यवस्थापन तथा शौचालय निर्माण र मर्मत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । बालबालिकाले विद्यालय छाड्ने कारणको अनुसन्धान गरी सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र बालमैत्री गाउँपालिकाको विकास गर्न अन्य साझेदार निकायसँग हातेमालो गरी शैक्षिक तथा बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सोच विकास गरेका छौ ।

बैज्ञानिक जग्गाको वर्गीकरण प्रणालीको शुरुवात गरिने छ । त्यसै गरी नागरिकता प्रमाणपत्रको निशुल्क सिफारिसलाई निरन्तरता दिइने ब्यवस्था मिलाइएको छ । छरिएर रहेका बस्ती, कृषि योग्य भूमिको अन्य प्रयोजनमा बढ्दो प्रयोग, अनियन्त्रित खण्डीकरण, कृषि उत्पादनमा ह्रास, खाद्य सुरक्षामा प्रतिकूल प्रभाव, वन क्षेत्रको अतिक्रमण र खुल्ला स्थानको अभाव जस्ता समस्या भूमि व्यवस्थापनमा रहेको छ । त्यसको समाधान र व्यवस्थित विकासका लागि बनाइएको भूउपयोग योजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सबैको सहयोग र सहकार्यको आवश्यकता रहेको छ । यसैमा आधारित रहेर मैले गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम तयार पारी गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गराई आजको गरिमामय गाउँसभा समक्ष पेश गरेको छु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

गाउँपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिका लागि तपसिलका अवसरहरू रहेका छन् ।

१. कृषिका लागि उत्पादनशील उर्वर भूमिमा सिँचाईको भरपर्दो ब्यवस्था गरी खाद्यान्न तथा नगदे बाली उत्पादनमा वृद्धिका साथै ब्यवसायिक खेती गर्न सकिने ।
२. पशुपालन, पंक्षीपालन, मौरीपालन ब्यवसायबाट अर्थोपार्जन गर्न सकिने ।

३. वेमौषमी खेती, अर्गानिक खेती तथा फलफुल खेतीका माध्यमबाट आय आर्जन वृद्धि गर्न सकिने ।
४. गाउँपालिकामा उत्पादित वस्तुहरू रागेचौर-सल्ली मार्ग, राप्ती राजमार्ग तथा पुस्पलाल/मध्यपहाडी लोकमार्ग हुँदै देशका विभिन्न भागहरूमा लैजान सकिने ।
५. कुमाख बृहत खानेपानी आयोजना मार्फत नागरिकको घरदैलोमा खानेपानी सेवा पुऱ्याउन सकिने ।
६. कुमाख लेक, विभिन्न वडाहरूमा रहेका गुफा तथा मन्दिरहरूको प्रचार प्रसार गरी आन्तरिक र बाह्य पर्यटन प्रवर्धन गर्न सकिने ।
७. गाउँपालिकाका रमणीय क्षेत्रहरू, साँस्कृतिक विविधता र पहिचानको उपयोग गरी बहु-आयामिक पर्यटनको विकास गर्न सकिने ।
८. गाउँपालिका क्षेत्रमा विद्यमान श्रोतहरू-जल, जंगल, जडिबुटी, नदीजन्य पदार्थ तथा खनिज जस्ता श्रोतहरूलाई विकास कार्यमा उपयोग गर्न सकिने ।
९. परिश्रमी स्वभावका जनतालाई उत्पादनसँग जोडी आय आर्जन र रोजगारीका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिने ।
१०. युवाशक्तिलाई मानवीय पूँजीको रूपमा विकास र परिचालन गरी आर्थिक रुपान्तरणका क्षेत्रमा सहभागी गराउन सकिने ।
११. राज्यको पुनर्संरचना पश्चात स्थानीय तहमा उल्लेख्य जिम्मेवारी र बजेट प्रवाह भएको छ, यसलाई उत्साहका साथ सदुपयोग गरी आर्थिक समृद्धिमा थप टेवा पुऱ्याउने ।
१२. शैक्षिक संस्थाहरूमा सबैको पहुँच सुनिश्चित रहेको बर्तमान परिपेक्ष्यमा गुणस्तरीय शिक्षा मार्फत असल, दक्ष, क्षमतावान र सीपयुक्त नागरिक तयार गरी आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा अधिकतम लाभ लिन सकिने ।
१३. गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूबाट स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नुका साथै विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालहरूसँग साझेदारी गरी घुम्ती सेवा मार्फत स्वास्थ्य सेवालाई नागरिकको घर घरसम्म पुऱ्याउन सकिने ।
१४. विभिन्न आमा समूह, महिला समूह, किशोरी समूह, सहकारी संस्था गठन र स्थापना भई महिला जागरण र विकासमा परिचालन भएको ।
१५. न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रबाट समाजमा सु-व्यवस्था कायम गर्न सहयोग भएको ।
१६. शिक्षा क्षेत्रमा गाउँपालिकाको विशेष ध्यान केन्द्रित भएको ।
१७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणबाट जनताहरू बढी उत्साहित भएको ।
१८. आवधिक योजना, भू-उपयोग योजना र सडक तथा यातायात गुरुयोजना निर्माण गरी लागु गरिने ।
१९. सुन्दर, समृद्ध र सुशासित गाउँपालिका निर्माणका लागि सामुहिक प्रतिबद्धता अघि बढेको ।
२०. राष्ट्रिय प्रसारण लाइनबाट गाउँपालिकाको सबै वडा/क्षेत्रमा विद्युत पहुँच बढ्दै गएको ।
२१. ७० प्रतिशत भन्दा बढी भू-भाग बनवनस्पतिले ढाकिएको र गाउँपालिकाको छेउबाट अविरल बग्ने मर्मा खोला र भेरी नदीको कारणले वातावरण संरक्षण र पर्यावरणीय सन्तुलनमा सकारात्मक अवस्था रहेको ।
२२. प्राकृतिक सौन्दर्यता तथा जैविक विविधताको दृष्टिले सबल रहेको ।
२३. खाली स्थान तथा रमणीय पार्क निर्माणका लागि सबै वडामा सार्वजनिक जग्गा उपलब्ध हुन सक्ने अवस्था विद्यमान रहेको ।
२४. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन र विपद् व्यवस्थापनका लागि यथोचित रकम विनियोजन र प्रयोग भएको ।
२५. नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अनुसार गाउँपालिकालाई प्राप्त अधिकार एवम् दायित्वलाई व्यवस्थित गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक कानूनहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा आएको ।
२६. निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू जन आकांक्षा अनुरूप कार्य गर्न आत्मविश्वासका साथ उत्साहित रहेका ।
२७. विद्युतीय शासन पद्धति अन्तरगत सूचना र प्रविधिको प्रयोग हुँदै गएको ।

२८. जनसहभागितालाई प्राथमिकतामा दिइएको ।
२९. गाउँपालिकाको संस्थागत विकास गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, सहज र प्रभावकारी बनाई सुशासनको प्रत्याभूति दिइएको ।

उपरोक्त अवसरहरूलाई परिणाममा बदल्न तपसीलका चुनौतीहरू पनि संगै रहेका छन् ।

चुनौतीहरू:

१. आवश्यक श्रोत साधनको अभावमा बढ्दो जन आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने ।
२. अव्यवस्थित जग्गा विकास र आन्तरिक बसाइसराई जस्ता गतिविधिले कृषि उत्पादनमा आइरहेको ह्रासलाई व्यवस्थित गर्ने ।
३. अतिक्रमणको चपेटामा परेको सार्वजनिक जग्गाको नियन्त्रण र संरक्षण गर्ने ।
४. कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्ने पक्षलाई साकार पार्न परम्परागत कृषि प्रणाली र अप्रयाप्त सिँचाई जस्ता विषयहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
५. स्वरोजगार तथा आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गरी गाउँपालिकामा रहेको विद्यमान बेरोजगारीलाई रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने । श्रम पलायनलाई रोक्ने ।
६. गाउँपालिकाको विद्यमान श्रोतको पहिचान गरि परिचालन गर्ने ।
७. वन्यजन्तुबाट कृषि बालीमा हुने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्ने ।
८. शैक्षिक संस्थाहरूको पठनपाठनमा गुणस्तरीयता कायम गर्ने ।
९. स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई गुणस्तरिय उपकरण , दक्ष जनशक्ति को व्यवस्थापन गर्ने ।
१०. सम्पूर्ण गाउँपालिकालाई घरेलु हिंसा मुक्त घोषणा गर्ने ।
११. बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री संरचनाहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
१२. हिंसा पिडीत तथा वेवारिसेहरूको लागि पुर्नस्थापना केन्द्रको व्यवस्था गर्ने ।
१३. शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय र भरपर्दो बनाउने ।
१४. लैङ्गिक, जातीय र धार्मिक विभेदलाई बल पुर्याउने अन्धविश्वास, कु-संस्कार, कु-प्रथा एवं परम्पराबाट समाजलाई मुक्त गर्ने ।
१५. खानेपानी आपूर्ति तथा सरसफाई व्यवस्थापन भरपर्दो बनाउने ।
१६. सडक, नाली निर्माण र भवन निर्माण जस्ता पूर्वाधारहरूमा विद्यमान राष्ट्रिय मापदण्ड प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने ।
१७. सार्वजनिक तथा निजी सवारी साधनको पार्किङ तथा उपयुक्त बसपार्कको व्यवस्थापन गर्ने ।
१८. टिनका छाना भएका विद्यालय भवनहरूको छाना विस्थापन प्रकृत्यामा लाने तथा नयाँ छाना परिवर्तन गर्ने
१९. विभिन्न घर तथा बजारबाट निस्कने ठोस फोहरको दीर्घकालीन व्यवस्थापन गर्ने ।
२०. विकासका साझेदारहरूको सहयोग, समन्वय र राजनैतिक प्रतिवद्धता जस्ता विषयहरूलाई निरन्तरता दिने ।
२१. गाउँपालिकामा बाह्रै महिना चल्ने सडक सञ्जालको विकासबाट कृषि, उद्योग, पर्यटन र उर्जाको विकास गर्ने ।
२२. विद्युत सेवालाई सर्वसुलभ बनाउने ।
२३. यातायातका साधन दिनानुदिन बढिरहेको अवस्थाले वातावरण प्रदुषण र मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकूल असर नियन्त्रण गर्ने ।

२४. प्लाष्टिकजन्य वस्तुको अत्यधिक प्रयोगबाट मानव स्वास्थ्य र कृषि योग्य भूमिमा पर्ने असरलाई नियन्त्रण गर्ने ।
२५. पशुपालन व्यवसायलाई भरपर्दो बनाउने तथा कृषिमा अत्यधिक प्रयोग हुने विषादीलाई नियन्त्रण गर्ने ।
२६. वन क्षेत्रको अतिक्रमण, वन विनास तथा डढेलो नियन्त्रण गर्ने ।
२७. आधुनिक प्रविधियुक्त जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।
२८. गाउँपालिका केन्द्रलाई नीति निर्माण र वडा कार्यालयहरूलाई सेवा केन्द्रका रूपमा विकास गरी स्थानीय सरकार प्रति नागरिकको भरोसा जित्ने ।
२९. परम्परामा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकन पद्धतिलाई नतिजामा आधारित बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
३०. गाउँपालिकालाई वित्तीय श्रोत साधनबाट आत्मनिर्भर बनाउने ।
- आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,**
आगामी आ.व. २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा गाउँपालिकाले निम्न विषयहरूलाई आधारको रूपमा लिएको व्यहोरा यहाँ प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

- क. नेपालको संविधान (राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू)
- ख. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- ग. अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- घ. संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) २०७७
- ङ. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- च. नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र वर्तमान बजेट
- छ. प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र वर्तमान बजेट
- ज. स्थानीयतहको बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८
- झ. गाउँपालिकाका ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड
- ञ. नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना
- ट. दीगो विकास लक्ष्य २०१६-२०३०
- ठ. राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को प्रतिवेदनहरू
- ड. कुमाख गाउँपालिका कार्यपालिकाका सबै विषयगत समितिबाट प्राप्त सुझावहरू तथा निर्णयहरू,
- ढ. गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँ सभाका निर्णयहरू
- ण. नीति तथा कार्यक्रम र बजेट निर्माणका क्रममा आयोजना गरिएका छलफल कार्यक्रमका विषयहरू ।
- त. कुमाख गाउँपालिकाले आवश्यक देखेका विभिन्न विषयहरू ।

उपरोक्त आधारमा आगामी वर्षका योजना तथा बजेट कार्यक्रम छनौट गर्न निम्न प्राथमिकता क्षेत्र तोकिएका छन् । साथै वडास्तरबाट योजना तर्जुमा गर्दा समेत देहाय अनुसारका प्राथमिकताका आधारमा तर्जुमा गर्न निर्देशन गरिएको थियो ।

- क. आर्थिक विकास तथा गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने योजना
- ख. उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने योजना
- ग. राजश्व परिचालन र आन्तरिक आयमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने योजना
- घ. सेवाप्रवाह, संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने योजना
- ङ. स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने योजना
- च. लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने योजना

छ. दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने योजना

ज. स्थान विशेष संस्कृति र पहिचान प्रवर्धन गर्ने योजना

झ. लक्षितवर्गका जिविकोपार्जनमा सघाउ पुऱ्याउने योजना

आदरणीय गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,

अब म आगामी आ.व.२०८१/०८२ मा कुमाख गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

आर्थिक विकास तर्फ:

१. कृषि विकास रणनीति योजना २०८१-२०८५ तयार गरिनेछ ।
२. खाद्यान्न वालीको गुणस्तरीय विउमा गाउँलाई आत्मनिर्भर बनाउन कृषकहरुलाई आवश्यक तालिम र उत्पादन र प्रशोधन सामाग्री वितरण गरिनेछ ।
३. कृषि खेतीलाई व्यावसायिक बनाउनका लागि पकेट तथा ब्लक कार्यक्रम मार्फत उच्च मूल्य (High Value) का वाली वस्तुको खेतिमा जोड दिईने छ ।
४. आधुनिक व्यावसायिक कृषि खेतिको लागि आवश्यक कृषि यान्त्रिकरण तथा पूर्वाधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
५. कुमाखको चिनारी बनाई ब्राण्डिङ गरिनेछ ।
६. एक बस्तु सामुहिक कृषि उत्पादन, एक वडा एक विशेष उत्पादन नीति मार्फत आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकास गरिनेछ ।
७. कृषि उपज भण्डारणको लागि सित भण्डार (Cold Store) निर्माणको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
८. कृषक अनुदानलाई थप प्रभावकरी र पारदर्शी बनाउन उत्पादनका आधारमा प्रोत्साहन अनुदान वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनुका साथै सो विषयलाई नियमन गर्न कानून निर्माण गरिने छ ।
९. कृषि पर्यावरण र प्रकृति पर्यटनको प्रवर्धन गर्नको लागि प्रत्येक वडा कार्यालय, सामुदायिक वन र सार्वजनिक स्थान र बस्ती बस्तीमा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
१०. गाउँ भित्रका व्यावसायिक कृषकहरुको क्षमता विकासका लागि तालिम तथा अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
११. भौगोलिक अवस्था र पानीको स्रोतको आधारमा उपयुक्त सिंचाई बर्षभरी गराइनेछ, जस अन्तर्गत शाना तथा ठुला सिंचाई पोखरीको निर्माण, सिंचाई कुलो निर्माण र वर्षे पानी संकलन पोखरी निर्माण गरिनेछ ।
१२. कृषिजन्य वस्तुहरुको बजारीकरणका लागि प्रमुख बजारहरुमा कृषि बजार स्थापना गरिने छ ।
१३. कृषकसंग स्थानीय सरकार कार्यक्रम अन्तर्गत उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. गरिवी निवारणका लागि कृषिजन्य साना लघु उधम कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईने छ ।
१५. माटोको स्वास्थ्य अवस्था थाहा पाउन पालिकामा माटो जाँचको लागि मिनिल्याव सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
१६. विभिन्न ठाउँमा घुम्ती माटो परिक्षण शिविर सञ्चालन लाइ निरन्तरता दिदै विग्रीएको माटोको अवस्था सुधार गर्न कृषि चुन तथा जिप्सम अनुदानमा बितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. खाद्यान्न वालीको उत्पादनमा वृद्धि ल्याउनको लागि उन्नत जातका बीउहरुको वितरण गरिनुका साथै च्याउ खेतिलाई प्रवर्धन गरिने छ ।
१८. पालिकामा उत्पादन हुने रैथाने बीलीको संरक्षण तथा प्रवर्धन कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईने छ ।
१९. मसिना तथा बासनादार जातका धान खेतीको क्षेत्र विस्तार गर्ने आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

२०. विपन्न कृषकहरूका लागि तरकारीको मिनिकिट विउ वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२१. कृषि प्रोफाइल निर्माण कार्य ,किसान सूचीकरण कार्य सकाइनेछ एवं मत्स्य पशुपंक्षी अध्यावधिक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२. परम्परागत रुपमा पालन गरिरहेका पशुपन्छीपालक किसानहरूलाई व्यवसायिक आधुनिक तथा मर्यादित पेशाको रुपमा संचालनमा ल्याइने छ ।
२३. पालिकाको माग अनुसार दुध, फूल, र मासुमा आत्मा निर्भर बनाइनेछ ।
२४. अनुत्पादक पशुपन्छीहरूलाई कृत्रिम गर्भधान, प्राकृतिक गर्भधान प्रविधिद्वारा ५ वर्ष भित्र वर्णशंकर जातका पशुपन्छीहरूको विकास गरिने छ ।
२५. प्रत्येक वडाहरूमा पशुपन्छी पकेट ब्लकक्षेत्र को स्थापना गरीनेछ ।
२६. कुमाख गाउँपालिकालाई चाहिने दुधमा आत्मनिर्भर बनाउनको लागि भैसीपालन कार्यक्रमलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।
२७. बातावरण मैत्रि तथा पशुहरूको आहारा उत्पादनका लागि बहुवर्षे तथा एक वर्ष डाले र भुईँ घाँस खाली रहेको वन क्षेत्र वरपर लगायत सडक किनारा र बारी काल्नाहरूमा लगाई हराभरा बातावरण बनाउने नीति अबलम्बन गरिने छ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

२८. जुनोटिक रोग तथा पशुहरूमा लाग्ने महामारी रोगबाट बचाउन समय अनुसारका खोप तथा उपचार सेवामा सुधार ल्याउने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
२९. परम्परागत रुपमा संचालन भैइरहेका गोठ खोरलाई आधुनिकीकरण तथा सुधारमा जोड दिईने नीति लाई निरन्तरता गरिनेछ ।
३०. बाँझोपन निवारण तथा पशु स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन समय समयमा पशु शिविर संचालन गरिनेछ, उत्पादनका आधारमा कृषकलाई प्रोत्साहन सेवा प्रदान गरिनेछ ।
३१. बजारक्षेत्रमा संचालन रहेका औषधि पसल फार्महरू तथा मासु पसललाई समय समयमा गरीने अनुगमनलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३२. गाउँ क्षेत्र भित्र पशु र कृषि व्यवसायलाई सुरक्षित र संरक्षित बनाउनको लागि कृषि तथा पशु बीमा अनिवार्य गराइनेछ । बीमा कार्यक्रममा गाउँपालिकाले सहजिकरण तथा सहयोग गर्ने छ ।
३३. गाउँ भित्रका व्यावसायिक कृषकहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम तथा भ्रमण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३४. कृषक संग स्थानीय सरकार कार्यक्रम अन्तरगत उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
३५. उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत बेरोजगार युवा युवती तथा पिछडिएका समुदायमा सीप विकासका तालिमहरू आयोजना गरिनेछ ।
३६. उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि युवा उद्यमीहरूलाई सीप तथा प्रविधी हस्तान्तरण गरिनेछ ।
३७. औद्योगिक क्षेत्रको वर्गीकरण गरी उद्यमग्रामको लागि पहल गरिनेछ ।
३८. गाउँभित्र संचालन भएका उद्योगहरूलाई प्रबद्धन तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३९. असल उद्यम अभ्यासको अनुसरणलाई जोड दिइनेछ ।
४०. गाउँवासीहरूमा उद्यमशीलताको विकास तथा साना ठुला उद्योग व्यवसाय सञ्चालनमा सहजिकरण गरिनेछ ।
४१. गरीबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत नयाँ लघु उद्यमीहरू उत्पादनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४२. कुमाख गाउँपालिका भित्र स्थापित सबै प्रकारका सहकारी संस्थाहरूको क्षमता बृद्धि र सहकारी शिक्षामा जोड दिइनेछ ।

४३. एउटै प्रकृतिका सहकारी संस्था दर्ता गर्न कडाइ गरिनेछ भने सहकारीबाट गुणस्तरीय सेवा सर्व सुलभ रुपमा प्रदान गर्न प्रोत्साहन गरिनुका साथै नियमन अनुगमनमा कडाई गरिनेछ ।
४४. लघु उद्यम विकास मार्फत सीप र दक्षता भएका नागरिकहरुलाई स्वरोजगारको लागि स्थानीय स्रोत साधन र कच्चा पदार्थहरुको प्रयोगमा विशेष जोड दिइनेछ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

सामाजिक विकास तर्फ:

४५. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाका लागि सबै वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पुर्वाधारमा सुधार साथै समयानुकूल स्तरोन्नति गरि स्रोत साधन सम्पन्न बनाउदै निःशुल्क औषधिहरुको नियमित आपूर्तिको सुनिश्चितता गरिने छ ।
४६. सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आकस्मिक सेवा कार्यक्रम संचालनमा ल्याई गाउँवासीहरुको आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचलाई सुनिश्चित गरिने छ
४७. ७ वटै वडाका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई प्रदान गर्दै आएको यातायात प्रोत्साहन सुविधालाई निरन्तरता दिइने छ ।
४८. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको स्वास्थ्य बीमाको प्रिमियम (Premium) गाउँपालिकाकाले उत्प्रेरणाका रुपमा तिरिदिनेछ ।
४९. राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा संचालन गरी गाउँवासीको स्वास्थ्य बीमालाई सुनिश्चित गरिने छ ।
५०. सरकारी तथा निजी क्षेत्रबाट संचालित स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्न समन्वय, सहकार्य, अनुगमन तथा नियमन गर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
५१. गाउँवासीहरुको जीवनशैली परिवर्तन गर्न अभिप्रेरित गर्दै नसर्ने रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको साथै सचेतना मूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
५२. मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सेवा बिस्तार गरी विभिन्न किसिमका प्रवर्द्धनात्मक, रोकथाम र उपचारात्मक सेवाको व्यवस्था लाई निरन्तरता दिइने छ ।
५३. प्रजनन स्वास्थ्यको कार्यक्रमहरु निरन्तर रुपमा अगाडि बढाउदै लगिनुका साथै मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
५४. क्षयरोग मुक्त नेपाल अभियान कार्यक्रम मार्फत यस गाउँपालिकालाई क्षयरोग मुक्त पालिका घोषणा गर्न विभिन्न क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
५५. आकस्मिक स्वास्थ्य सेवामा टेवा पुर्याउन एम्बुलेन्स सेवाको उचित व्यवस्था गरिने छ ।
५६. अकस्मात आइपर्ने महामारी नियन्त्रण, रोकथाम एवम् विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारीको उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
५७. गाउँपालिका स्तरिय सहिद स्मृति अस्पताल सेराडाँडाबाट आधुनिक प्रयोगशालाको व्यवस्था गरी चिकित्सकीय सेवाको ब्यवस्था गरिनेछ ।
५८. नागरिकको स्वास्थ्यलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखी प्रदेश सरकारको समन्वयमा टेलिमेडिसिन सेवाको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
५९. दीर्घरोगीहरुलाई दिइने मासिक रु ५००० (पाँच हजार) सर्व सुलभ तरिकाले उपलब्ध गराइनेछ ।
६०. आत्महत्या रोकथाम तथा न्यूनीकरण गर्न विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

६१. समृद्ध कुमाख गाउँपालिकाका लागि गाउँवासीलाइ खुसी बनाउन आवश्यक स्वावलम्बी, सीपमूलक, व्यावसायिक, प्रविधिमैत्री, प्रतिस्पर्धी, प्रवर्तनात्मक र मूल्य उन्मुख नागरिकको विकासका लागि योगदान गर्ने कुमाख गाउँपालिकाको शिक्षाको दिर्घकालिन सोच बमोजिम विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।
६२. सबै बालबालिकाहरूलाई गुणस्तरीय प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्नको लागि सेवामा पहुँच र गुणस्तर वृद्धि गरिनेछ ।
६३. सबै तहका बालबालिकाहरूका लागि समतामूलक, सान्दर्भिक तथा गुणस्तरीय आधारभूत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित तथा सहभागिता वृद्धि गरि शैक्षिक वातावरण बालमैत्री, समावेशी, र सुरक्षित बनाइने छ ।
६४. सार्वजनिक विद्यालयमा न्यूनतम पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनुका साथै विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक वातावरण, बालमैत्री, समावेशी र सुरक्षित बनाइने छ साथै गुणात्मक शिक्षा प्रदान गर्नका लागि शिक्षामा आधुनिक नवप्रविधियुक्त भौतिक निर्माणमा जोड दिइने छ। बालमैत्री विद्यालयका लागि कक्षाकोठा निर्माण, जिर्ण कक्षाकोठा पुर्ननिर्माण, सरसफाइयुक्त शौचालय र धारा पुर्ननिर्माणमा जोड दिइने छ
६५. कुमाख गाउँपालिका भित्र सञ्चालित प्राथमिक विद्यालयलाई एक मोडेल स्कुल को रूपमा विकास गरिनेछ ।
६६. सीमान्तकृत समुदायका बालबालिका, अपांगता भएका तथा पिछडिएका समुदायका बालबालिकालाई आवश्यक शैक्षिक सामग्री र छात्रवृत्ति प्रदान गरिनु साथै विद्यालय सम्म पहुँच पुर्याउन अभिमुखीकरण कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
६७. स्थानीय पाठ्यक्रम कक्षा १-५ परिमार्जन सहित ६-८ सम्म कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
६८. बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य परीक्षणलाई नियमितता र प्रभावकारीता कायम गर्नको लागि विद्यालयहरूमा प्राथमिक उपचार सेवाको व्यवस्था गरिने छ।
६९. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा मार्फत सीपयुक्त प्राविधिक एवम् दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न जोड दिइने छ ।
७०. सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग मार्फत विद्यार्थीको सिकाइ तथा शिक्षा व्यवस्थापनमा सुधार गरी गुणस्तरीय शिक्षाको प्रवर्द्धन गरिने छ जसका लागि आधारभूत तहदेखि नै विद्यालयमा ल्यापटप, प्रविधिमैत्री सिकाईमा जोड दिइनेछ ।
७१. शिक्षकहरूको पेशागत विकासमा सहयोग पुर्याउन शिक्षकहरूलाई समय सापेक्ष तालिम कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने छ।
७२. शैक्षिक सुशासन कायम गर्न शिक्षकको पेशागत क्षमता विकासका लागि विषय विज्ञ सहितको सघन अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्यलाई निरन्तरता गरिने छ ।
७३. कुमाख गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण निरक्षर व्यक्तिहरूलाई पूर्ण साक्षर बनाई पूर्ण साक्षरयुक्त गाउँपालिका घोषणा उन्मुख निरन्तर साक्षरता कार्यक्रम संचालनमा ल्याइने छ ।
७४. सार्वजनिक शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सामुदायिक सरकारी तथा संस्थागत निजी विद्यालयहरू सँग समन्वय सहकार्य गर्दै अनुगमन नियमनलाई प्रभावकारी बनाउदै बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गिक विकासका लागि विद्यालय र गाउँ स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलापहरू संचालन गरिने छ ।
७५. गाउँपालिकामा नतिजाका आधारमा उत्कृष्ट विद्यार्थी र विद्यालय, कार्य सम्पादनका आधारमा उत्कृष्ट शिक्षक र कर्मचारीलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
७६. प्रारम्भिक उमेरका बालबालिकाको विकासात्मक पक्षहरू र यसमा अभिभावकले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका बारे अभिभावकको क्षमता विकाश तथा सचेतना अभिवृद्धिका लागि कार्यविधि समेत तयार गरी अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम लागु गरिने छ ।

७७. सेनेटरी प्याड (Sanitary pad) को कुशल विसर्जनका लागि प्रत्येक विद्यालयमा डिसपोजल मेसिन उपलब्ध गराईने छ।
७८. प्रत्येक विद्यालयमा विद्यार्थी मनोसामाजिक परामर्शका लागि व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ।
७९. आम सञ्चारका माध्यमबाट बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरूको मानसिक स्वास्थ्य, मनोसामाजिक समस्या र मनोसामाजिक सहयोगको बारेमा उपयुक्त भाषा, शैलीमा सूचनाका सामाग्रीहरू तयार गरी प्रशारण गरिनेछ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

८०. कुमाख अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ।
८१. पालिका स्तरिय खेल मैदानलाई स्तर उन्नति गरिनेछ।
८२. आगामी आ.व. २०८१।८२ मा युवा परिषद एन पारिद गरि कुमाख युवा परिषद गठन गरिनेछ।
८३. सबै सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूमा खेल संस्कृतिको विकास गर्न खेल प्रशिक्षकको व्यवस्था मिलाइनेछ।
८४. विपद् व्यवस्थापनमा लागि प्रत्येक वडा युवा स्वयमसेवग गठन गरिने छ।
८५. सबै सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूमा भलिबल कोर्ट निर्माण गरिने छ। महिला भलिबललाई प्रोत्साहन गरिने छ।
८६. प्राविधिक दक्ष जनशक्ति उत्पादनमा जोड गर्न अध्यक्ष छात्रवृत्ति कार्यक्रम लागु गरिने छ।
८७. प्रतिभा पहिचान तथा प्रोत्साहन गर्न प्रतिभा पहिचान तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
८८. युवाहरूलाई प्रोत्सान गर्दै उद्यमशीलतातर्फ आकर्षित गर्न शिक्षामा युवा उद्यमशीलतालाई जोडिनेछ।
८९. खेलकूदका पूर्वाधार तथा संरचनाहरू निर्माण गरी अदक्ष्यकप, राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता, विद्यालय भित्र अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तरगतका खेलकुदहरू, वडा स्तरीय प्रतियोगिताहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ।
९०. प्रजनन स्वास्थ्य तथा यौन शिक्षा एवम् लैंगिक विभेद विरुद्धको अभियान सबै विद्यालयमा संचालनमा ल्याइने छ।
९१. युवा कार्यक्रम अन्तर्गत युवा खेलकुद तथा लागु पदार्थ दुव्यर्सनविरुद्ध सचेतना कार्यक्रम संचालनमा ल्याइने छ।
९२. अति असक्त जेष्ठ नागरिक र पूर्ण अपांग भएका व्यक्तिलाई घरदैलोमा गई बैँकमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ।
९३. “दीर्घ जीवन, ईश्वरको वरदान” भन्ने नाराका साथ ९० वर्ष उमेर पूरा भएका जेष्ठ नागरिकलाई जेष्ठ नागरिक दिवसको अवसरमा सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
९४. सामाजिक सुरक्षा भत्ता स्वइच्छाले नलिने व्यक्तिहरूलाई सार्वजनिक रुपमा सम्मानको व्यवस्था मिलाइने छ।
९५. बालबिवाह तथा बहुविवाह विरुद्ध जनचेतना मूलक कार्यक्रम सहित घरदैलो अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ।
९६. महिला सशक्तिकरण तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ।
९७. एकल महिलालाई आत्मनिर्भर बनाउन आयआर्जन सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।
९८. बालअधिकार संरक्षण तथा बालबालिकाको नेतृत्व विकासका लागि बाल क्लब र पालिका स्तरिय बालसन्जाल लाइ क्रियाशिल बनाइने छ।

९९. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरीक, अपांग, पिछडिएको वर्ग, दलित, एकल महिला, द्वन्द्व पिडितको सम्मान, प्रवर्द्धन र सशक्तीकरण गर्न विशेष कार्यक्रम सन्चालन गरिने ।
१००. वडातह सम्म लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरणलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गरिने छ ।
१०१. युवा स्वरोजगारको लागि विभिन्न आयमुलक तथा सीपमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१०२. समन्वयात्मक रुपमा बाल बचाउ कार्यक्रम, बालश्रम निषेध, बाल अधिकार तथा घरेलु हिंसा विरुद्धको कार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०३. महिला, बालबालिका, अपांग, पिछडिएको वर्ग, दलित, जेष्ठ नागरिक, जनजाती, एकल, द्वन्द्वपीडितको सम्मान, प्रवर्द्धन र सशक्तिकरण गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

१०४. खानेपानि तथा सिचाई प्रयोजनका लागि पालिकाका मुख्य ३ स्थानमा डिप बोरिङको सम्भाव्यता अध्ययन गरि आवश्यक कार्य व्यवस्था गरिनेछ ।
१०५. एक घर एक धारा अभियान अन्तर्गत नयाँ योजना तथा पुराना योजनाहरू मर्मत गरी गाउँ भित्र प्रत्येक घरधुरीमा निजी धारा जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०६. गाउँ भित्रका विद्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू र सार्वजनिक संस्थाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रलाई सुधार गरिने छ ।
१०७. ७ वटै वडामा खानेपानी आयोजनाको मर्मत सम्भारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०८. नियमित खानेपानी आपूर्ति, मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन गर्न थप प्राविधिक कर्मचारीको व्यवस्था गरिने छ ।
१०९. स्वच्छ सफा तथा शुद्ध पानीको गुणस्तर मापन गर्न गाउँपालिका भित्र स्थापना भएको प्रयोगशाला लाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
११०. सुस्वा परियोजनासँगको सहकार्यमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्ने नीति बनाइने छ ।
१११. स्थानीय तहले संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा समुदाय स्तरमा नै पर्याप्त आय र रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्न कार्यक्रमहरू ल्याउने छ । उक्त अवसरहरूमा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका आप्रवासी कामदारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने बन्दोबस्त मिलाईने छ । जसको लागि प्रदेश सरकारले उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम मार्फत वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका आप्रवासी कामदारका परिवारहरूलाई उद्यम स्थापना गर्न सहूलियत ऋण, प्राविधिक सहयोग लगायतका सेवाहरूलाई निरन्तरता दिनुको साथै सम्बन्धित कार्यक्रम तथा निकायहरूसँग समन्वयात्मक तवरबाट कार्य नीति लिईने छ । आप्रवासी कामदारहरूले वैदेशिक रोजगारीको दौरानमा सिकेका सीप तथा व्यवसायिक ज्ञान प्रयोग गरी स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
११२. पालिकाबाट उपलब्ध गराइने श्रम स्वीकृतिलाई व्यापक, भरपर्दो र नागरिक मैत्रि बनाइनेछ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

पूर्वाधार विकास तर्फ:

११३. आ.व. २०८०।०८१ मा संचालित क्रमागत आयोजनाहरूलाई भौतिक प्रगतिको आधारमा निरन्तरता दिइने छ ।
११४. घर नक्सा पास सम्बन्धि कार्यबिधि स्वीकृत गरि आवश्यक कार्य गर्न गाउँपालिकामा अमिनको व्यवस्था गरिने छ ।

११५. कुमाख गाउँपालिकामा संघ र प्रदेशबाट बजेट विनियोजन भई सञ्चालन हुने पुर्वाधारको लागि समपुरक कोषको उचित व्यवस्था गर्न विशेष जोड दिईने छ ।
११६. गाउँपालिकाका सबै वडालाई सडक संजालमा जोडिने छ ।
११७. सात वटै वडाहरूको वडा केन्द्रमा बाह्रै महिना सवारी साधन सहज रूपमा आवागमन गर्न उक्त सडकहरूको मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नतीमा जोड दिइनेछ ।
११८. सबै वडाका कार्यालयका आफ्नै भवन निर्माण गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्नको उचित व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११९. कुमाख गाउँपालिकाको सडक गुरुयोजना (MTMP) निर्माण गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२०. गाउँ क्षेत्रभित्र विद्युतीकरण गर्न बांकी रहेका सबै वडाका टोल बस्तीमा विद्युतीकरण लाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
१२१. प्रधानमन्त्री तथा मुख्य मन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत सञ्चालित आयोजनाहरू को गुणस्तरियता वृद्धि गर्नुका साथै नागरिकको अपनत्य श्रृजना हुने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
१२२. मानव वस्ती विकास, सहरी विकास योजना, आवासीय तथा प्रशासनिक भवन निर्माणको लागि आधारभूत मापदण्डलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२३. पालिकाको प्रशासकीय भवन लाई थप सुरक्षित र व्यवस्थित गर्न बगैचा र घेरवार गरिने छ ।
१२४. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने विकास आयोजनाको लागी व्यवस्थित प्रणाली उपयोग गरी प्रभावकारी सेवा प्रदान तथा चुस्त अभिलेख व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

वन ,वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ:

१२५. प्राकृतिक प्रकोप तथा विपद व्यवस्थापनलाई न्यूनिकरण गर्न विपद व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
१२६. फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई आधुनिक तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
१२७. जलवायु परिवर्तनको असरले लोप हुँदै गएका, अतिक्रमणमा परेका, प्राथमिकतामा नपरेका सामुदायिक रिचार्ज पोखरीलाई सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिहरूको सहकार्यमा निर्माण, पुनःनिर्माण, संरक्षण र पुनःस्थापना गरिनेछ ।
१२८. अतिक्रमण गरिएका सार्वजनिक जग्गाहरूको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२९. मानव जीवन तथा उपभोक्तासंग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने औषधी पसल, मासु पसल, पशुपंछी तथा विषादी बेचबिखन गर्ने पसलहरूको अनुगमन नियमन गरि कानुनी दायरामा ल्याइनेछ ।
१३०. बाह्रै महिना विभिन्न बस्तीहरूमा हरियाली छाउन डालेघास, फलफुलका विरुवाहरूको वृक्षारोपण कार्यमा जोड दिईनेछ ।
१३१. कुमाख गाउँपालिकाभित्र रहेको सार्वजनिक जग्गा वा अतिक्रमण गरिएका सार्वजनिक जग्गाहरूको लगत संकलन गरी वृक्षारोपण कार्य गरिने छ ।
१३२. वन सम्बन्धि कार्यको अनुगमन र मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाउने र वन सुशासन कायम गरिनेछ ।
१३३. सडक, नदी, किनारा, सार्वजनिक स्थान र प्रत्येक निजी घरधनीले वार्षिकरूपमा कम्तीमा एक विरुवारोपण कार्यलाई प्रवर्द्धन गर्दै कुमाख हरियाली कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

सार्वजनिक सेवा र सुशासन तर्फ:

१३४. कुमाख गाउँपालिकाको लिजा (Local Government Self Assessment LISA) मा लेखीएका कमजोर र सबल पक्षको पहिचान गर्दै कार्ययोजना निर्माण गरी गरी संस्थागत सुधारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३५. विषयगत कार्य योजनाको आधारमा कर्मचारीको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम अवलोकन भ्रमण गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१३६. डिजिटल कुमाख अभियान अन्तरगत आधुनिक सूचना तथा प्रविधिको अबलम्बन गरी सेवाग्राहीमैत्री सार्वजनिक सेवा प्रवाह मार्फत आम जनतालाई सुसुचित गर्न विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३७. गाउँपालिका अन्तर्गत गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र विषयगत शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूले कार्यालय समयबाहेक अतिरिक्त समयमा काम गरेवापत प्रोत्साहनको उचित व्यवस्था गरिने छ ।
१३८. गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक विकासमा विशेष योगदान पुऱ्याउने व्यक्तित्वहरूलाई सम्मान र पुरस्कृत गर्ने नितिलाइ महत्व दिइने छ ।
१३९. कर्मचारीहरूको मनोबललाई उच्च बनाई थप उत्प्रेरित गर्न अवलोकन भ्रमणलाई उपलब्धिमूलक बनाउन कर्मचारीहरूलाई सेवासुविधा सहित पर्यटन काजको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१४०. गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्र क्रियाशिल गैरसरकारी संघसंस्थाको कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाको बजेट सिमाभित्र समावेश गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१४१. स्थानीय तहमा स्थानीय निकायबाट समायोजन भएर आएका कर्मचारीहरूको वृत्ति विकास लगायत अन्य सेवा सुविधाको लागि कर्मचारी कल्याण कोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१४२. स्थानीय तहको विवाद स्थानीय तहमा नै छलफल, वार्ता आदि तवरले आपसी समझदारी र मेलमिलाप विधिबाट न्यायका मान्य सिद्धान्तको अधिनमा रही गाउँपालिकाको न्याय प्रणालीलाई स्वतन्त्र पहुँचयोग्य एवम् विश्वसनीय बनाइने छ ।
१४३. न्यायिक समितिको काममा चुस्त, दुरुस्तता, गुणस्तर तथा गोपनीयता ल्याउनको लागि व्यवस्थित इजलासको निर्माण तथा न्यायीक मामिला व्यवस्थापन प्रणालीको सुरुवात गरिनेछ ।
१४४. न्याय सम्पादन प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय बनाउनको लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमको व्यवस्था गरिने छ ।
१४५. गाउँस्तरमा नगर प्रहरीको परिचालन गर्न नगर प्रहरी एन पारित गरि नगर प्रहरी मार्फत गाउँपालिकामा उचित सुरक्षा प्रबन्ध, राजश्व चुहावट नियमन बजार व्यवस्थापन, फोहरमैला व्यवस्थापन, विपद व्यवस्थापन तथा आवश्यक सहायता कार्यक्रम अन्य सुरक्षा निकायसँगको समन्वयमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१४६. करार सेवामा रहेका कर्मचारीहरूको संख्या कटौती र सुविधा वृद्धि र क्षमता वृद्धीको नीति लिईनेछ ।
१४७. सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नागरिक सन्तुष्टी सर्वेक्षण जस्ता सुशासन प्रवर्द्धनका औजारहरूको प्रयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४८. गाउँपालिका स्थापना दिवसलाई गाउँबासीको उत्सवको रूपमा मनाइनेछ ।
१४९. बेरुजु फर्छ्यौट, पेशकी फर्छ्यौट जस्ता विषयहरूलाई गम्भिरताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
१५०. गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवामा First come First Service को नितिलाई अबलम्बन गरिनेछ ।
१५१. करदाता शिक्षा, राजश्व शिविर सञ्चालन तथा बजार अनुगमण कार्यलाई नियमित सञ्चालन गरिनेछ ।
१५२. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको वैदेशिक भ्रमण काजबाट पालिकालाई संस्थागत रूपमा फाइदा हुने कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

१५३. गाउँवासीको सूचनाको हक सुनिश्चित गर्दै कर्णाली प्रदेशमै पहिलो सूचनामैत्री पालिका कुमाख गाउँपालिकालाई बनाउने उद्देश्यले मुख्य स्थानहरूमा स्थान जानकारी पाटी Location Information Board तथा GIS Map को व्यवस्था गरिनेछ ।
१५४. सबै वडा र गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ईन्टरनेटको सेवालालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१५५. कार्यालयमा सबैले देख्ने गरी डिजिटल नागरिक वडापत्र (Digital Citizen Charter) व्यवस्था गरिनेछ ।
१५६. गाउँपालिकाबाट हुने गतिविधिलाई कानुनबमोजिम वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५७. गाउँपालिकाको कार्य प्रगति तथा गतिविधिको बारेमा वेवसाइट, सामाजिक संजाल, डिजिटल बोर्ड आदिमार्फत जानकारी गराइनेछ ।
१५८. आमसञ्चारका माध्यमहरूको सहकार्यमा सचेतनामुलक सामग्री प्रकाशन र प्रसारणमा जोड दिइनेछ । एवम् गाउँवासीलाई अधिकतम सूचना दिने ध्ययका साथ जडान गरीएको टोल फ्रि नं लाइ निरन्तरता दिइने छ ।
१५९. आन्तरिक राजश्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउनतर्फ उन्मुख हुंदै गरेको दायरा फराकिलो बनाइने र कर प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन Digital Tax Policy अवलम्बन गरिनेछ ।
१६०. राजश्व सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिको लागि स्थानीय संञ्चार माध्यम र व्यापक प्रचार प्रसार गरिनुका साथै सूचना तथा होडिङ्ग बोर्डको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६१. आन्तरिक राजस्वका स्रोत पहिचान गरी तिनलाई परिचालन गरिनेछ ।
१६२. आन्तरिक राजस्व अनुगमन, मूल्यांकन तथा संकलन प्रणाली व्यवस्थित गराउन राजश्व परामर्श समितीको क्षमता अभिवृद्धी सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६३. समयमै कर तिर्ने करदाता, बढी कर तिर्ने करदाता र राजश्व बढाउन सहयोग गर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने नीति अंगीकार गरिनेछ ।
१६४. ढुङ्गा, बालुवा, गिट्टी र प्राकृतिक स्रोत कानुन बमोजिम संकलन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित रुपमा संचालन गरी नियमितरुपमा अनुगमन गरिनेछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले “समृद्ध कुमाख, सन्तुष्ट जनता, कुमाखवासीको सदिक्षा” भन्ने नारालाई व्यवहारमा उतार्न विकासका प्राथमिकता र बजेट तर्जुमाको आधारलाई प्रस्तुत गरेको छ । यसको कार्यान्वयनका लागि प्राप्त हुने रचनात्मक सुझावलाई मार्गदर्शनको रुपमा लिई सबैको संयुक्त प्रयास, समन्वय, सहकार्य र अपनत्व बोधबाट प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कुमाखको विकासमा कोशेढुंगा सावित हुनेछ । कुमाख गाउँपालिकाको समग्र विकासको आधार तय गर्ने यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा सद्भाव र सल्लाह सुझाव दिनुहुने बिषयगत समिति, विभिन्न राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नीजि क्षेत्र, प्राज्ञिक क्षेत्र, संचारकर्मी, नागरिक समाज, अग्रज व्यक्तित्व, स्थानीय सामाजिक संघ संस्था लगायत आम गाउँवासीप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दै हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद !
जय नेपाल
जय कुमाख ।

मान बहादुर बुढाथोकी
गाउँपालिका अध्यक्ष
कुमाख गाउँपालिका
सल्यान